

Saugomų teritorijų direktorių apklausa „Vilkų populiacijos vertinimas“

ATASKAITA
(rezultatų santrauka)

Apklausos vykdytojas: Gamtos apsaugos asociacija „Baltijos vilkas“.

Apklausa vykdyta: 2010 m. lapkričio 26 d. – gruodžio 20 d.

Apklausos forma: elektroninė apklausa naudojantis <http://www.manoapklausa.lt> sistema.

Apklausos respondentai: valstybinių parkų ir rezervatų direktorių specialistai, atsakingi už biologinę įvairovę (atsakė 36 direktorių atstovai, t.y. apklaustos visos direkcijos. Vilniaus miesto regioniniai parkai į apklausą neįtraukti).

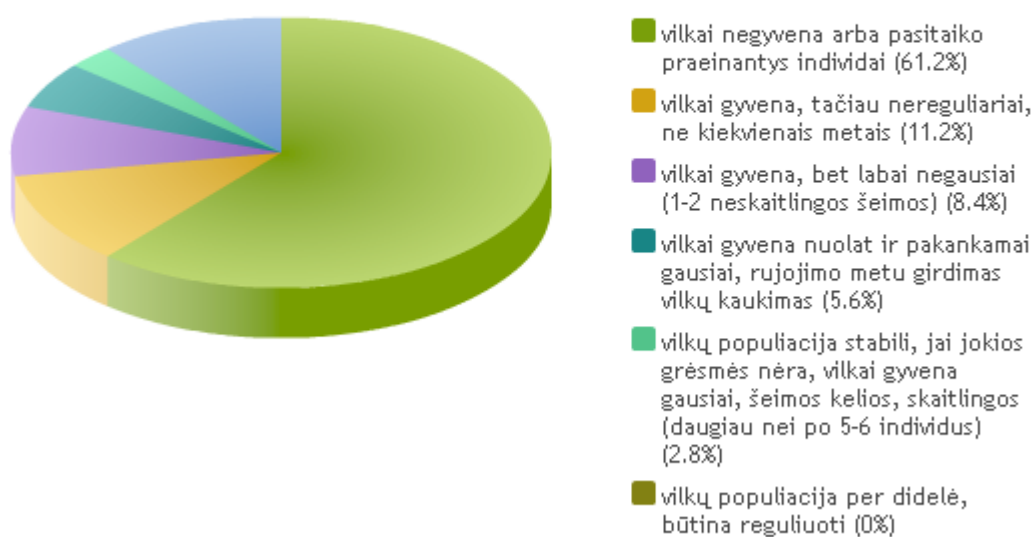
Respondentų buvo prašoma pateikti:

- 1) Informaciją apie saugomos teritorijos plotą ir naudmenas;
- 2) Duomenis apie vilkų būklę saugomoje teritorijoje;
- 3) Duomenis apie vilkų daromą žalą ūkininkams;
- 4) Nuomonę apie galimą vietinių gyventojų reakciją, nusprendus uždrausti vilkų medžioklę;
- 5) Duomenis apie tai, kiek vilkų šeimų ir individų saugomoje teritorijoje gyvena šiuo metu;
- 6) Nuomonę, kiek vilkų šeimų ir individų galėtų gyventi saugomoje teritorijoje, jei jų skaičius būtų optimalus;
- 7) Nuomonę, kokių vilkų apsaugos priemonių reikėtų imtis saugomoje teritorijoje.

Apklausos rezultatai

I. VILKŲ POPULIACIJOS STABILUMAS

Duomenys apie vilkų populiacijos stabilumą saugomoje teritorijoje

Apklausos rezultatai rodo, kad vilkai nuolat gyvena tik 16,8 proc. valstybinių parkų ir rezervatų. Iš jų pusėje (8,4 proc.) vilkai gyvena labai negausiai. Nereguliariai (ne kiekvienais metais) vilkai gyvena 11,2 proc. valstybinių parkų ir rezervatų. 61,2 proc. respondentų atsakė,

kad vilkai jų saugomoje teritorijoje negyvena arba pasitaiko tik užklystantys individai. Tačiau realiai šis procentas didesnis, nes iš tų kurie pasirinko atsakymą „Kita“, pažymėjo, kad:

- Oficialių duomenų apie populiacijos gausą neturime, medžiotojų pastabomis - aptinkami pėdsakai, kiekis neįvertintas.
- Užsibūnantys 2-3 individai, 1 vienišius dažnesnis.
- Vilkai negyvena
- Vilkų nerasta

Taigi iš viso saugomų teritorijų, kuriose visiškai negyvena vilkai – 66,8 proc. Nė vienas saugomų teritorijų specialistas nenurodė, kad jų parke ar rezervate vilkų yra per daug.

II. VILKŲ ŽALA.

Duomenys apie vilkų daromą žalą ūkininkams jų saugomoje teritorijoje

Absolūti dauguma respondentų (77,8 proc.) atsakė, kad per pastaruosius 5 metus vilkai ūkininkams nepadarė jokios žalos. Tačiau šis procentas yra didesnis, nes tie, kurie pasirinko atsakymą „Kita“, pažymėjo, kad:

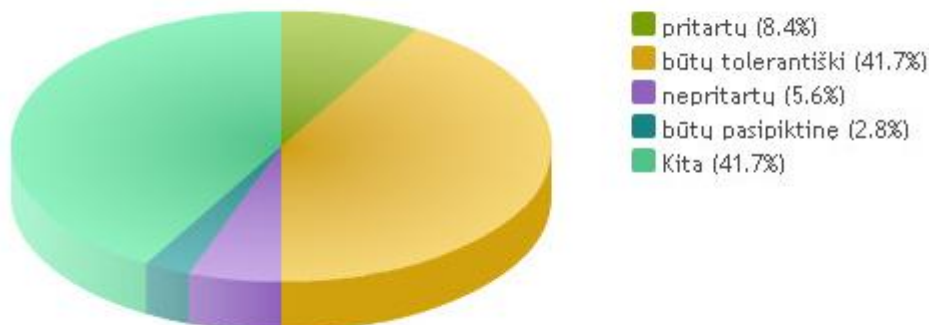
- Nėra čia jokių ūkininkų. Išvis jokios žalos niekam nedarė.
- Kadangi, vilkų nėra, tai ir žalos nėra
- Kad per pastaruosius 5 metus vilkai būtų darę žalą ūkininkams Salantų regioninio parko direkcija duomenų neturi.

Tad galima tvirtinti, kad nuo 2005 metų, kai pirmą kartą buvo apribota vilkų medžioklė, 86,2 proc. visų saugomų teritorijų vilkai nedarė jokios žalos gyvulių ūkiams. Nežymi žala kartais pasitaikydavo 8,4 proc. saugomų teritorijų.

Apklausa parodė, kad vilkų daroma žala nebūtinai priklauso nuo vilkų skaičiaus saugomoje teritorijoje. Jeigu vilkų šeimos yra stiprios, jos yra pajėgios susimedžioti laukinių grobį ir naminius gyvulius nesidomi. Pvz. Kamanų rezervate žiemos metu suskaičiuojama iki 15 vilkų, tačiau per pastaruosius penkerius metus nė vienas rezervato apylinkėse gyvenantis ūkininkas nuo vilkų nenukentėjo. Tą patį galima pasakyti ir apie Viešvilės bei Čepkelių valstybinį rezervatą. Žuvinto biosferos rezervate gyvenanti viena vilkų šeima per pastaruosius 5 metus gyvulių ūkiams tik kartais padarydavo nežymią žalą.

III. NUOMONIŲ TYRIMAS DĖL GALIMOS GYVENTOJŲ REAKCIJOS

Jūsų nuomone, kaip sureaguotų vietiniai gyventojai, jeigu Jūsų saugomoje teritorijoje būtų nuspręsta uždrausti medžioti vilkus

Kadangi saugomose teritorijose gyvulininkystė nėra išvystyta ir tai nėra vienas iš pagrindinių vietinių gyventojų verslų, tai nieko keisto, kad tik 8,4 proc. saugomų teritorijų gyventojų, specialistų vertinimu, nepritartų arba būtų pasipiktinę sprendimu jų regioniniame ar nacionaliniame parke uždrausti vilkų medžioklę. Pusė vietinių gyventojų tokiam sprendimui pritartų arba būtų tolerantiški. Labai daug respondentų pasirinko atsakymą „Kita“. Tarp jų vyravo atsakymai, kad vietiniai gyventojai būtų arba abejingi vilkų medžioklės uždraudimui arba pritartų tam tuo atveju, jeigu būtų numatytos kompensacijos už vilkų žalą ir būtų pagalba įsigyjant prevencines naminių gyvulių apsaugos priemones. Dalyje saugomų teritorijų (valstybiniuose rezervatuose) vilkų medžioklė ir taip draudžiama.

IV. VILKŲ BŪKLĖ ATSKIROSE SAUGOMOSE TERITORIJOSE

Vilkai negyvena arba pasitaiko praeinantys individai:

- Ankščių regioninio parko direkcija (plotas 15 459 ha, miškingumas 33 %)
- Asvejos regioninis parkas (plotas 12 500 ha, miškingumas 60 %)
- Aukštadvario regioninis parkas (plotas 17 043 ha, miškingumas daugiau nei 50 %)
- Aukštaitijos nacionalinis parkas (plotas 45 000 ha, miškingumas 70 %)
- Dieveniškų istorinis regioninis parkas (plotas 8 609 ha, miškingumas apie 50 %)
- Dubysos regioninis parkas (plotas 11 547 ha, miškingumas 42,9 %)
- Gražutės regioninis parkas (plotas 29 741 ha, miškingumas 56,38 %)
- Gražutės regioninis parkas (plotas 30 000 ha, miškingumas 57 %)
- Kauno marių regioninis parkas (plotas apie 10 000 ha, miškingumas apie 10 %)
- Krekenavos regioninis parkas (plotas 11 589,7 ha, miškingumas apie 40 %)
- Kuršių nerijos nacionalinis parkas (plotas 27 219 ha, miškingumas 70 %)
- Labanoro regioninis parkas (plotas 55 344 ha, miškingumas 73 %)
- Metelių regioninis parkas (plotas 17 720 ha, miškingumas 26 %)
- Nemuno kilpų regioninis parkas (plotas 25 000 ha, miškingumas 67 %)
- Neries regioninis parkas (plotas 10 000 ha, miškingumas 85 %)
- Pagramančio regioninis parkas (plotas 13 529 ha, miškingumas 62 %)
- Pajūrio regioninis parkas (plotas 5 870 ha, miškingumas iki 20 %)
- Panemunių regioninis parkas (plotas 10 546 ha, miškingumas 25,5 %)
- Rambyno regioninis parkas (plotas 4 811 ha, miškingumas 50 %)
- Salantų regioninis parkas (plotas 13 265 ha, miškingumas 25,1 %)
- Sartų regioninis parkas (plotas 12 107 ha, miškingumas 30 %)
- Trakų istorinis nacionalinis parkas (plotas 8 200 ha, miškingumas 40 %)

Veisiejų regioninis parkas (plotas 12 259 ha, miškingumas 51,64 %)
Žemaitijos nacionalinis parkas (plotas 21 485 ha, miškingumas 51,4 %)

Vilkai gyvena, tačiau nereguliariai, ne kiekvienais metais:

Kurtuvėnų regioninis parkas (plotas 17 252 ha, miškingumas 77 %)
Sirvėtos regioninis parkas (plotas 9 044 ha, miškingumas 33 %)
Varnių regioninio parko direkcija (plotas 33 471 ha, miškingumas apie 30 %)
Ventos regioninis parkas (plotas 9 833 ha, miškingumas 48,18 %)

Vilkai gyvena, bet labai negausiai (1-2 neskaitlingos šeimos):

Viešvilės valstybinis rezervatas (plotas 3 216 ha, miškingumas 85 %)
Vištyčio regioninis parkas (plotas 10 100 ha, miškingumas 50 %)
Žagarės regioninis parkas (7 140 ha, miškingumas 66 %)
Žuvinto biosferos rezervatas (18 500 ha, miškingumas 33,5 %)

Vilkai gyvena nuolat ir pakankamai gausiai, rujojimo metu girdimas vilkų kaukimas:

Dzūkijos nacionalinis parkas, Čepkelių rezervatas (plotas 70 000 ha, miškingumas 80 %)
Kamanų valstybinis gamtinis rezervatas (plotas 3 935 ha, miškingumas 55 %)

Vilkų populiacija stabili, jai jokios grėsmės nėra, vilkai gyvena gausiai, šeimos kelios, skaitlingos (daugiau nei po 5-6 individus):

Biržų regioninis parkas ir jo direkcijai priskirta Biržų giria (plotas nenurodytas)

Neturi duomenų:

Nemuno deltos regioninis parkas (plotas 29 000 ha, miškingumas iki 20 %)

Apklauso duomenimis, gera vilkų būklė yra tik šalies valstybiniuose rezervatuose, kur medžioklė apskritai uždrausta, o prasčiausia padėtis - beveik visuose šalies nacionaliniuose parkuose ir Rytų Lietuvos regioniniuose parkuose. Daugelis respondentų nurodė, kad optimalus vilkų skaičius jų saugomose teritorijose turėtų būti didesnis nei esamas.

V. IŠVADOS

Nacionaliniai, regioniniai parkai ir valstybiniai rezervatai užima ženklų dalį vilkams tinkamų gyventi teritorijų ir turėtų būti šių gyvūnų prieglobsčiu. Saugomų teritorijų viena pagrindinių funkcijų – saugoti biologinę įvairovę. Tai pažymėjo ir Jungtinės Tautos, 2010-uosius metus paskelbusios Biologinės įvairovės metais. Tačiau dauguma Lietuvos saugomų teritorijų nebeturi būtino ekosistemos ir gamtinės pusiausvyros komponento – stambiųjų plėšrūnų. Analogiška apklausa buvo vykdoma prieš 7 metus. Deja, per tą laiką vilkų būklė saugomose teritorijose nėra nepagerėjo, o kai kuriose iš jų (ypač Rytų Aukštaitijoje bei Žemaitijoje) dar ir pablogėjo.

Laukinėje gamtoje vilkai gali išgyventi tik šeimomis. Apklausa parodė, kad šiuo metu valstybiniuose parkuose bei rezervatuose gyvena 4-8 labai neskaitlingos vilkų šeimos (iš 2-4 individų) ir 5-7 normalaus dydžio šeimos (po 5-6 individus, kartais daugiau).

Nuo seno vienos vilkų šeimos užimama vidutinė teritorija buvo laikoma 10 000 ha (esant miškingumui ne mažesniau kaip 50 proc.). Todėl daugumoje valstybinių parkų, kur šiuo metu vilkai neaptinkami, padėtis pagerėtų bent laikinai sustabdžius vilkų medžioklę. Nesant regioninio požiūrio į vilkų apsaugos problemą, sprendimas sumažinti Lietuvos vilkų populiaciją ketvirtadaliu gali reikšti visišką vilkų išnaikinimą Labanoro, Karšuvos, Dainavos ar kitoje girioje. Vilkų sugrįžimas į šias teritorijas užtruktų dėl didelės krašto urbanizacijos, didelės vilkams tinkamų gyventi buveinių fragmentacijos ir migracinių koridorių nebuvimo.